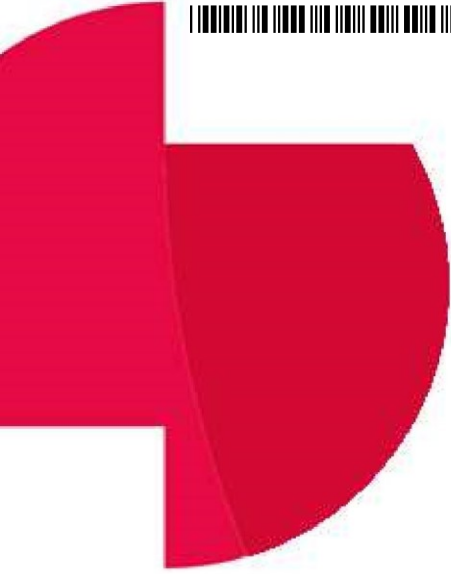

Ons nummer: O23.002176

Notitie

Septembercirculaire 2023

Hoofdstuk 1: Algemene mededelingen

Inleiding

De septembercirculaire 2023 geeft financiële informatie over de jaren 2023 en verder. Deze notitie geeft een overzicht van de verwachte financiële gevolgen voor de hoogte van de Algemene Uitkering (AU) en de decentralisatie- en integratie-uitkeringen die wij van het Rijk ontvangen uit het gemeentefonds.

Deze notitie delen wij met het college en de gemeenteraad als achtergrondinformatie bij de begrotingsbehandeling 2024-2027 op 2 november a.s. De financiële gevolgen van de septembercirculaire 2023 voor het jaar 2023 verwerken wij in de eerstvolgende berap. De financiële uitkomst voor de jaren vanaf 2024 verwerken wij via een begrotingswijziging in de meerjarenbegroting 2024-2027.

Samenvatting uitkomst septembercirculaire 2023

Kort samengevat ontvangen we € 2 miljoen extra (1,1%) vanwege verwachte loon- en stijgingen in 2024. Deze € 2 miljoen willen we, zoals voorgesteld in het raadsvoorstel van de Programmabegroting 2024, beschikbaar houden als buffer. We ontvangen geen aanvullende middelen voor het ravijnjaar 2026. Vanaf 2027 ontvangen we, conform een eenzijdig door het Rijk ingevoerde nieuwe rekensystematiek, extra middelen voor het volumedeel (gestegen aantallen).

De middelen die het Rijk vanaf 2026 aan gemeenten via de algemene uitkering beschikbaar stelt zijn volstrekt ontoereikend om invulling te kunnen geven aan de taken die gemeenten moeten uitvoeren.

Kabinet loopt vooruit op nieuwe financieringssystematiek gemeentefonds

Het huidige demissionaire kabinet wil nog steeds vanaf 2026 afstappen van de huidige normeringssystematiek. In hun ogen zorgt een andere normering voor het gemeentefonds voor meer stabiliteit. De Tweede Kamer verklaarde dit onderwerp op 12 september controversieel.

In de Miljoenennota 2024 heeft het Rijk, ondanks haar demissionaire status en ondanks het controversieel verklaren van een andere normering voor het gemeentefonds, een aantal beslissingen doorgezet met grote financiële gevolgen voor gemeenten.

Allereerst blijft vanaf 2026 de huidige normering volgens de 'trap op, trap af'-systematiek stopgezet en ontvangen we voor het jaar 2026 alleen een loon- en prijscomponent. Voor 2026 ontbreekt een volume-accres. Verder wordt het restant van de opschalingskorting van structureel € 675 miljoen in 2026 weer door het Rijk ingevoerd. Ook is een deel van het vastgezette volume-accres 2022-2025 door het Rijk niet doorgetrokken naar 2026. Tenslotte is er nog geen sprake van een nieuw belastinggebied voor gemeenten. Per saldo ontvangen wij daarom € 18 miljoen minder in 2026.

Het demissionaire kabinet introduceert in de Miljoenennota 2024 met ingang van 2027 (waarom niet vanaf 2026?) op eigen houtje, zonder instemming van de VNG, een nieuwe systematiek voor de jaarlijkse indexering van de algemene uitkering. Die wordt vanaf dat jaar gebaseerd op de gerealiseerde ontwikkeling van de volumegroei bbp in de achterliggende 8 jaar en de raming van het prijspeil bbp (bruto binnenlands product) in het lopende jaar.

Daarnaast past het demissionaire kabinet vanaf 2026 een andere berekeningsmethode voor de accessen toe, waardoor niet alle loon- en prijscompensatie uit eerder jaren (2022-2025) vanaf 2026 wordt meegenomen. Met stabiliteit heeft het allemaal weinig te maken.

Financiële onzekerheid voor gemeenten vanaf 2026

Door alle hiervoor vermelde besluiten van het Rijk is de hoogte van de algemene uitkering vanaf 2026 volstrekt onzeker en onduidelijk. Het is dan ook aan te raden om niet te veel definitieve conclusies te verbinden aan de cijferreeks vanaf 2026.

De VNG zet haar lobby voor meer duidelijkheid en zekerheid voort. Daarbij is de insteek dat Gemeenten voor het opstellen van hun meerjarenbegroting 2024-2027 een reëel beeld van de inkomsten nodig hebben. Daarvoor is vanuit het Rijk nog dit jaar een gewijzigde meerjarenbegroting van het gemeentefonds en een nieuwe circulaire gemeentefonds nodig die recht doet aan het controversieel verklaren van dit dossier door de Tweede Kamer. Daarbij zet de VNG in op een meerjarenbegroting zonder niet-taakgebonden kortingen en volgens de aloude trap-op-trap-afsystematiek.

Hoe nu verder?

Ondanks alle onzekerheden, onduidelijkheden en (in onze ogen) onterechte beslissingen van het Rijk, moeten we toch een berekening maken van onze verwachte algemene uitkering voor de komende jaren. Dit doen we op basis van de besluiten die het Rijk tot nu toe heeft genomen, hoe oneens we het er soms ook mee zijn. In het volgende hoofdstuk geven wij een nadere uitleg bij deze berekening.

Hoofdstuk 2: Financiële gevolgen septembercirculaire 2023

Uitkomsten septembercirculaire 2023

De laatste cijfers van de algemene uitkering die u van ons heeft ontvangen, waren gebaseerd op de meicirculaire 2023. Deze cijfers zijn via de notitie meicirculaire 2023 aan de raad verstrekt via actieve info en financieel verwerkt in de meerjarenbegroting 2024-2027.

We hebben berekend hoeveel geld we de komende jaren op basis van deze nieuwe circulaire ontvangen van het Rijk vanuit het Gemeentefonds. We vergelijken de uitkomst van onze berekening met die uit de meicirculaire 2023.

Tabel 1

Septembercirculaire 2023 Súdwest-Fryslân	2023	2024	2025	2026	2027
Septembercirculaire 2023	202.931.060	218.754.677	220.306.847	202.629.150	204.248.894
Meicirculaire 2023	201.920.762	215.932.661	217.942.768	200.655.211	198.963.743
Saldo:	1.010.298	2.822.016	2.364.080	1.973.939	5.285.151

In tabel 1 komt het ravijnjaar 2026 duidelijk naar voren. We verwachten bijna € 18 miljoen minder te ontvangen dan in het jaar 2025. Een daling van 8%. Vanaf 2027 heeft het Rijk via deze circulaire t.o.v. de meicirculaire 2023 extra budget toegekend voor het zogenaamde volume deel (stijging aantallen). Vandaar een flink hoger budget in 2027 dan bij de meicirculaire. Ten opzichte van het jaar 2025 blijft dat nog steeds € 16 miljoen minder.

Wat moeten wij van het overschot uit tabel 1 betalen?

Van de voordelige saldi uit tabel 1 reserveren wij allereerst geld voor de zogenaamde taakmutaties. Het Rijk heeft het Gemeentefonds o.a. aangevuld om extra taken uit te voeren. We zijn niet verplicht het geld ook daadwerkelijk uit te geven aan deze taken, maar over het algemeen besluiten we hier wel toe. Uiteindelijk beslist de gemeenteraad over de inzet van de middelen.

Taakmutaties

In de circulaire is een aantal taken opgenomen waarvoor we extra geld ontvangen uit de algemene uitkering. We gaan ervan uit dat we deze bedragen nodig hebben om de bijbehorende taken uit te voeren.

De volgende taakmutaties zijn van toepassing:

Tabel 2

Taakmutaties Septembercirculaire 2023	2023	2024	2025	2026	2027
Aanvullende loon- en prijscompensatie 2024		2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
Europese richtlijn energieprestatie gebouwen (EPBD III)	16.000	16.000	16.000	16.000	16.000
Bijzondere bijstand en vroegsignalering		257.000			
Rijksvaccinatieprogramma		20.000	20.000	20.000	20.000
Loon- en prijsbijstelling Jeugdzorg		254.000	146.000		
Extra stelpost verwachte middelen Jeugdzorg				65.000	48.000
Veilig wonen decentrale bestuurders	7.000	7.000	7.000	7.000	
WSW	224.000	214.000	200.000	186.000	173.000
Totaal taakmutaties	247.000	2.768.000	2.389.000	2.294.000	2.257.000

Aanvullende loon- en prijscompensatie 2024

We ontvangen extra compensatie van het Rijk voor gestegen lonen en prijzen voor het jaar 2024 voor een bedrag van € 2 miljoen. Ten opzichte van de meicirculaire 2023 is dit een stijging met 1,1% naar 5,3%. Deze € 2 miljoen willen we, zoals voorgesteld in het raadsvoorstel van de Programmabegroting 2024, beschikbaar houden als buffer.

Europese richtlijn energieprestatie gebouwen (EPBD III)

De algemene uitkering wordt vanaf 2023 structureel met circa € 1,8 miljoen verhoogd in verband met de tweede herziening van de Europese richtlijn energieprestatie van gebouwen (EPBD III). De regeling is op 10 maart 2020 geïmplementeerd en heeft als doel om de energie-efficiëntie van gebouwen te verbeteren. Naar aanleiding van EPBD III is er een verplichting geïntroduceerd voor het documenteren van de energieprestatie van een installatie, voor het installeren van zelfregulerende apparatuur per verblijfsruimte en voor laadinfrastructuur voor elektrische auto's. Ook zijn de eisen voor de energieprestatie van technische bouwsystemen en de keuring van verwarmingsinstallaties en airconditioningssystemen aangepast. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het toezicht en de handhaving. Wij ontvangen hiervoor structureel € 16.000 extra en voegen dit bedrag toe aan ons budget voor handhaving.

Bijzondere bijstand en vroegsignalering

Het kabinet stelt in totaal € 200 miljoen voor de jaren 2022 tot en met 2024 beschikbaar om een stapeling van sociale en maatschappelijke problemen als gevolg van de hoge inflatie te voorkomen. We hebben hiervoor in 2023 € 264.000 ontvangen. We hebben dat bedrag toegevoegd aan ons het krediet gemeentelijk schuldenbeleid. Voor 2024 ontvangen we weer een bedrag, dit keer van € 257.000. We stellen voor om ook dit bedrag beschikbaar toe te voegen aan het krediet gemeentelijk schuldenbeleid.

Rijksvaccinatieprogramma

Vanaf december 2019 krijgen zwangere vrouwen maternale kinkhoestvaccinatie aangeboden door de Rijksoverheid. Vanaf 1 januari 2024 wordt de uitvoering van deze kinkhoestvaccinatie formeel overgedragen aan de gemeenten. De kinkhoestvaccinatie wordt dan toegevoegd aan de vaccinaties in het Rijksvaccinatieprogramma (RVP). Bij deze septembercirculaire worden de bijbehorende middelen, circa € 4 miljoen per jaar, toegevoegd aan het gemeentefonds. Wij reserveren het door ons te ontvangen bedrag van structureel € 20.000 om door te betalen aan de Veiligheidsregio (GGD), die het vaccinatieprogramma voor ons uitvoert.

Jeugdzorg

We ontvangen € 254.000 in 2024 en € 146.000 in 2025 omdat voor die jaren extra loon- en prijscompensatie voor de Jeugdzorg van de zogenaamde Aanvullende Post (AP) beschikbaar zijn gesteld.

Voor de jaren vanaf 2026 heeft het Rijk nog geen extra budget aan de algemeen uitkering toegevoegd. Daarom hebben we voor die jaren nog steeds een stelpost aan verwachte bijdrage van het Rijk opgenomen. Die berekende stelpost is iets hoger dan bij de meicirculaire 2023. We ontvangen in 2026 en 2027 een extra bedrag van respectievelijk € 65.000 en € 48.000. We voegen de extra bedragen toe aan het budget voor Jeugdzorg.

Veilig Wonen

De veiligheid van decentrale bestuurders is een vereiste voor het goed functioneren van het openbaar bestuur. Per 1 oktober 2023 wordt de werkgeversverantwoordelijkheid voor hun veiligheid daarom met een wijziging van de Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers vastgelegd. Ten behoeve van een veilige woonplek krijgen decentrale bestuurders een beveiligingsadvies op maat aangeboden. Bij de advisering zal een breder pakket van preventieve maatregelen worden gehanteerd, waaronder fysieke, elektronische en digitale maatregelen.

Gemeenten dienen op basis van de nieuwe regeling het beveiligingsadvies altijd over te nemen en de uitvoering van de veiligheidsmaatregelen te bekostigen. Vanuit het programma Weerbaar Bestuur wordt hier een tegemoetkoming van € 2,4 miljoen per jaar tegen over gesteld voor de periode 2023-2026. Wij ontvangen hiervoor gedurende vier jaar € 7.000 per jaar. We reserveren dit geld voor het beoogde doel.

Saldo septembercirculaire 2023

In tabel 1 hebben we vastgesteld hoeveel geld we de komende jaren op basis van deze nieuwe circulaire ontvangen van het Rijk vanuit het Gemeentefonds.

Na verrekening van de taakmutaties uit tabel 2 blijft het vrij besteedbare deel over:

Eindsaldo Septembercirculaire 2023	2023	2024	2025	2026	2027
Septembercirculaire t.o.v. Meicirculaire 2023	1.010.298	2.822.016	2.364.080	1.973.939	5.285.151
Taakmutaties	247.000	2.768.000	2.389.000	2.294.000	2.257.000
Saldo:	763.298	54.016	-24.920	-320.061	3.028.151

Over 2023 ontvangen we per saldo € 763.000 extra, de jaren 2024 en 2025 zijn bijna budgetneutraal. Zoals eerder gememoreerd adviseren wij geen verstrekkende conclusies te verbinden aan de onzekere cijfers voor de jaren 2026 en verder.

Bijlagen:

- Uitdraai Pauw
- Septembercirculaire 2023